

Notitie reikwijdte en detailniveau

Omgevingsvisie Helmond 2040

26 april 2021, conceptversie

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Omgevingseffectrapportage (OER) voor de Helmondse omgevingsvisie.....	3
1.2	Wat is een notitie van reikwijdte en detailniveau (NRD)?	3
1.3	Proces o.e.r. is gekoppeld aan omgevingsvisie	4
1.4	Participatie en communicatie.....	5
2	Omgevingsvisie Helmond 2040	7
2.1	Wat moet de omgevingsvisie in ieder geval bevatten?	7
2.2	Uitgangspunten voor de omgevingsvisie	8
2.3	Opgaven voor de omgevingsvisie.....	9
2.4	Relatie met andere plannen en initiatieven.....	10
3	De aanpak voor de o.e.r.	11
3.1	Reikwijdte: het beoordelingskader	11
3.2	Detailniveau.....	12
3.3	De referentiesituatie	13
4	Proces en procedure	14
	Bijlage 1 Beleidskader.....	15
	De nationale omgevingsvisie	15
	De provinciale omgevingsvisie “De kwaliteit van Brabant”	16
	Bijlage 2 Trends en ontwikkelingen.....	18

1 Inleiding

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de omgevingseffectrapportage (o.e.r.) voor de Omgevingsvisie Helmond 2040.

De gemeente Helmond heeft er voor gekozen om een brede inhoud aan de milieueffectrapportage te geven. Vanwege deze verbreding van de inhoud heet de milieueffectrapportage een omgevingseffectrapportage (OER). In deze notitie maken we onderscheid tussen de begrippen o.e.r. en OER. Met o.e.r. wordt het hele proces bedoeld om te komen tot een omgevingseffectrapportage. De OER is de omgevingseffectrapportage, het product zelf dus, waarin de onderzoeksresultaten worden opgenomen.

Voor de procedurestappen sluiten we aan bij de systematiek van de m.e.r.

1.1 Omgevingseffectrapportage (OER) voor de Helmondse omgevingsvisie

De gemeente Helmond werkt aan de Omgevingsvisie Helmond 2040. Deze visie legt evenwichtig en integraal de beoogde ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Helmond vast. De omgevingsvisie anticipeert op veranderingen binnen de maatschappij en van de fysieke leefomgeving en geeft richting aan de wijze waarop Helmond zich de aankomende jaren ontwikkelt.

Voor de Omgevingsvisie Helmond 2040 wordt een omgevingseffectrapportage (o.e.r.) opgesteld. De omgevingseffectrapportage is een verbreding van de milieueffectrapportage (m.e.r.) en neemt meer aspecten mee in de beoordeling dan de verplichte planMER. Het doel van de o.e.r. is het omgevingsbelang volwaardig en vroegtijdig in de besluitvorming mee te nemen. Daarbij worden, naast de meer klassieke milieuthema's, ook andere effecten op de mens en omgeving inzichtelijk gemaakt. Zoals effecten op gezondheid, sociale tweedeling en brede welvaart.

Een ander verschil met een meer traditionele m.e.r. is, dat we voor de o.e.r. geen scenario's ontwikkelen die we tegen elkaar gaan afwegen. In de omgevingsvisie zetten we de 'stip op de horizon' voor de ontwikkeling van Helmond voor de langere termijn (2040). Hierin liggen de opgaven en uitdagingen verankerd die we willen en moeten realiseren.

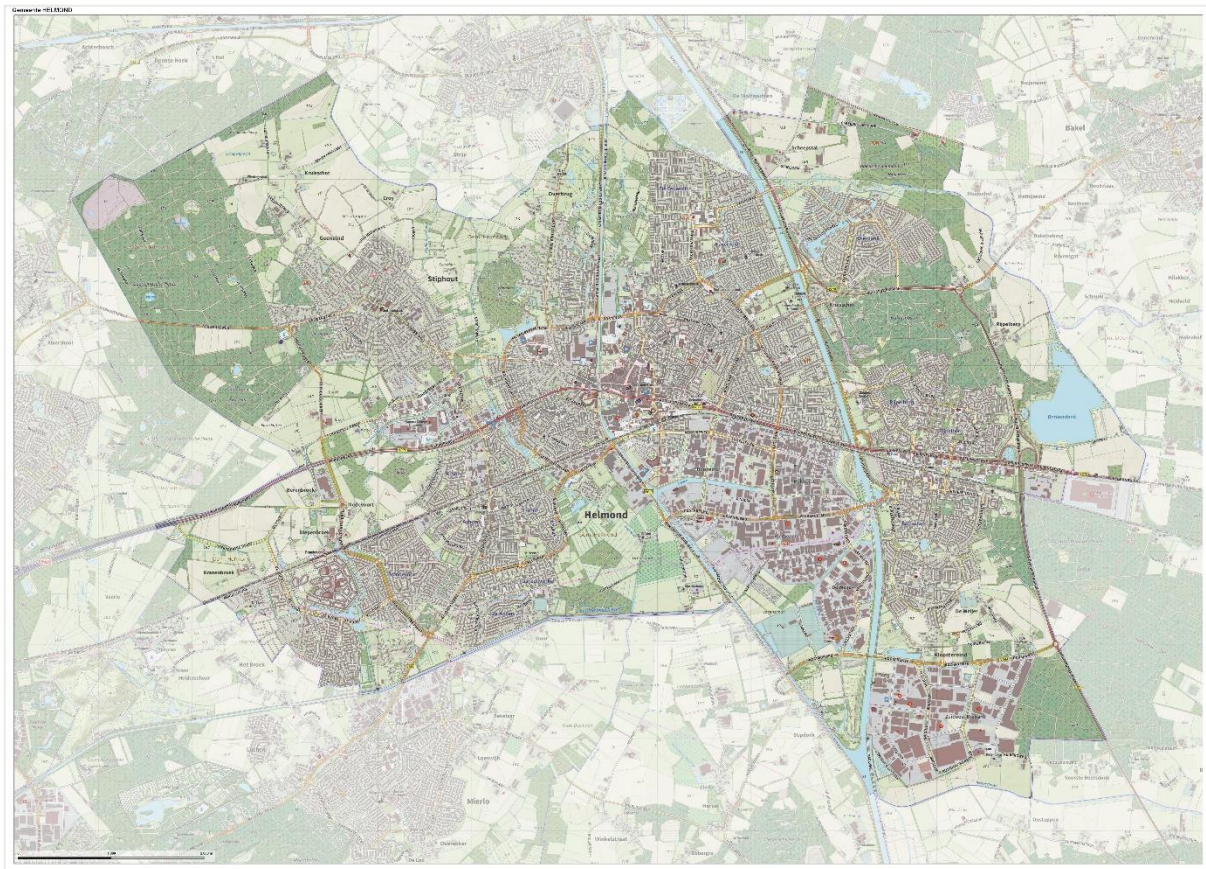
De o.e.r. helpt ons om de omgevingseffecten van de voorgenomen koers naar die 'stip' integraal en volwaardig mee te nemen in de besluitvorming. En de o.e.r. helpt ons in de analyse of we 'genoeg' doen': met andere woorden als we de koers uit de omgevingsvisie volgen, komen we dan bij de stip of hebben we een doelgat?

Voor een aantal onderdelen uit de omgevingsvisie is de o.e.r. naar verwachting ook noodzakelijk, omdat de Omgevingsvisie Helmond 2040 het kader vormt voor toekomstige m.e.r.(-beoordelings)-plichtige activiteiten.

1.2 Wat is een notitie van reikwijdte en detailniveau (NRD)?

De NRD beschrijft hoe de omgevingsmilieueffectrapportage voor de Omgevingsvisie Helmond 2040 wordt uitgevoerd. De NRD beschrijft welke onderwerpen in het OER aan bod komen en op welke manier de effecten van de keuzes in de Omgevingsvisie Helmond 2040 worden onderzocht. Dit wordt samen aangeduid als de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken die worden gedaan in het kader van de o.e.r.

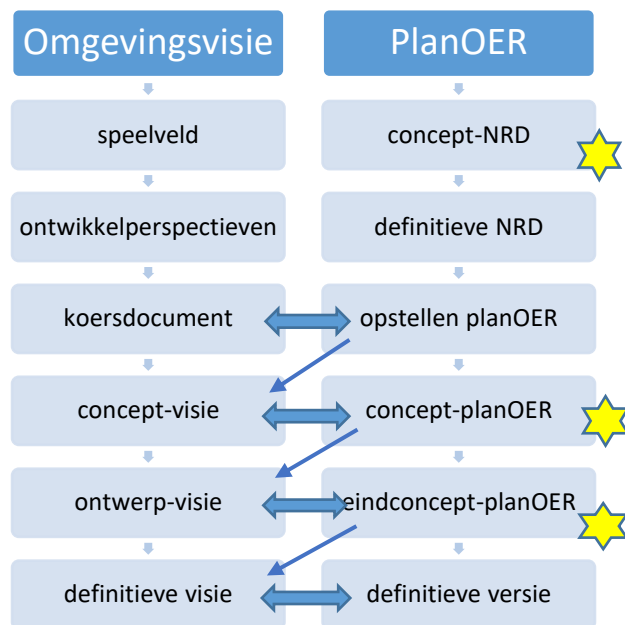
Het is niet verplicht om een NRD op te stellen en derden kunnen er geen rechten aan ontlelen. Maar het is wel handig, omdat de NRD feitelijk de onderzoeksagenda voor de plan-OER vormt. De o.e.r. wordt uitgevoerd voor het hele grondgebied van de gemeente Helmond.

Figuur 1 gemeente Helmond (bron:www.gemeentatlas.nl)

1.3 Proces o.e.r. is gekoppeld aan omgevingsvisie

De o.e.r. is gekoppeld aan het proces van de omgevingsvisie. Immers, in het wordingsproces van de omgevingsvisie zullen via de o.e.r. de consequenties voor de omgeving worden getoetst. Op basis hiervan kan de concept-omgevingsvisie bijgesteld en aangescherpt worden tot, uiteindelijk, een ontwerp- en een definitieve omgevingsvisie. Op deze manier kunnen de consequenties voor de leefomgeving meegenomen worden bij de besluitvorming over de omgevingsvisie. Concreet voorzien we twee momenten waarop de o.e.r. en de omgevingsvisie bij elkaar komen: bij de concept-omgevingsvisie en bij de ontwerp-omgevingsvisie. Op deze twee tussenproducten zal de o.e.r. een beoordeling maken in hoeverre de beoogde doelen in de visie worden gerealiseerd en wat de omgevingseffecten van de visie zijn. Op basis van deze analyse, kunnen concept- en ontwerpvisie worden bijgesteld.

1.4 Participatie en communicatie

De participatie en communicatie rondom de o.e.r. is eveneens gekoppeld aan de omgevingsvisie. Immers, de OER analyseert en reflecteert op de omgevingsvisie.

De omgevingsvisie komt participatief tot stand. Wij betrekken onze inwoners, ondernemers, partners en andere belanghebbenden aan de voorkant. We doen dat op een manier die aansluit bij de behoefte en mogelijkheden van de doelgroep. En we zorgen ervoor dat iedereen, ook de minder mondige inwoners, gehoord worden.

We hebben in een eerdere fase van de omgevingsvisie een globale verkenning gedaan van onderwerpen waar inwoners veel waarde aan hechten en de mate waarin ze betrokken willen worden bij ontwikkelingen in de stad. Daarvoor hebben we een digitale enquête uitgezet naar het stadspanel (930 reacties), via social media (129 reacties) en zijn er straatinterview afgenomen (169 interviews).

De resultaten van de thema's die mensen waardevol vinden zijn samengevat in onderstaande figuur:

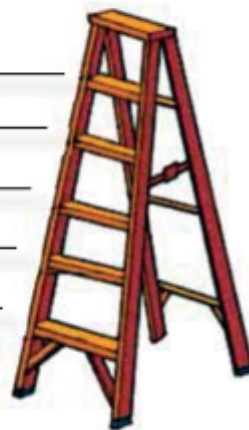
Aan welke drie gebieden zou de gemeente de beperkte "vrije" ruimte die we nog hebben, moeten besteden volgens u?

Vervolgens is de vraag gesteld hoe inwoners betrokken zouden willen worden bij ontwikkelingen en plannen (zie onderstaande figuur). Hieruit blijkt dat de meeste mensen geïnteresseerd zijn in, en betrokken willen worden bij, ontwikkelingen in hun eigen buurt.

Rol die inwoners willen

	directe woonbuurt	wijk	stad
mee kunnen meebeslissen over plannen	49%	26%	17%
plannen samen met de gemeente en betrokken partijen maken	7%	3%	2%
advies kunnen geven over de plannen	11%	12%	11%
gemeente/betrokken partijen raadplegen mij over de plannen	10%	11%	8%
(hooguit) geïnformeerd over plannen	24%	48%	61%

Voor de omgevingsvisie is een participatieplan opgesteld. Voor de o.e.r. maken we geen aparte communicatie- en participatieparagraaf, maar haken we aan bij de logische momenten in het proces voor de omgevingsvisie.

2 Omgevingsvisie Helmond 2040

De Omgevingswet leidt tot een nieuw stelsel van plannen en instrumenten voor de inrichting van de fysieke leefomgeving. Voor de gemeente gaat het om:

- De Omgevingsvisie, met een beschrijving van de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving;
- Het Omgevingsplan, met de juridische regels die bepalen wat inwoners, ondernemers en organisaties wel en niet kunnen doen in die fysieke leefomgeving;
- Het Programma, waarin gemeenten kunnen aangeven hoe ze bepaalde doelen voor de fysieke leefomgeving willen bereiken;
- Omgevingsvergunningen, die – in aanvulling op het Omgevingsplan – specifiek voor een project of activiteit (zoals het bouwen van een woning) aangeven onder welke voorwaarden dat mag.

Met de Omgevingsvisie zetten wij een eerste stap in de richting van dat nieuwe stelsel voor de fysieke leefomgeving.

De omgevingsvisie is een (verplichte) planfiguur uit de Omgevingswet, die op 1 januari 2022 in werking treedt.

In de omgevingsvisie leggen we onze ambities en beleidsdoelen in het ruimtelijk-fysieke domein voor de lange termijn vast en geven we aan welke waarden we willen behouden en versterken. De omgevingsvisie is geen optelsom van sectoraal beleid maar een integrale visie die, waar nodig, keuzes maakt en focus aanbrengt.

De omgevingsvisie wordt door de raad vastgesteld. Daarmee vormt de omgevingsvisie het kader voor ontwikkelingen in het ruimtelijk-fysieke domein, waarbinnen het college en externen de uitvoering kunnen oppakken. De omgevingsvisie is zelfbindend: dat wil zeggen dat wij ons aan onze eigen visie moeten houden, externen kunnen ons hierop aanspreken. De visie heeft geen juridische status naar derden: dat wil zeggen dat de omgevingsvisie voor derden geen juridische verplichtingen oplegt.

2.1 Wat moet de omgevingsvisie in ieder geval bevatten?

In de Omgevingswet zijn een aantal elementen opgenomen, die in ieder geval terug moeten komen in de omgevingsvisie (artikel 3.2 Ow):

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied.
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving in te voeren integrale beleid (wat zijn de na te streven doelen en hoe worden die bereikt)

De wet benoemt een aantal thema's waarvoor de omgevingsvisie het strategische beleidskader wordt. Voor deze thema's komt dus geen afzonderlijk strategisch beleidsdocument meer. Wel kan in het omgevingsprogramma het strategische beleid verder uitgewerkt worden. Het gaat om de volgende thema's: bouwen, infrastructuur, water(systemen), bodem, lucht, landschappen, natuur en erfgoed. Hier hoort ook bij: het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en activiteiten waardoor emissies, hinder of risico's worden veroorzaakt. Een omgevingsvisie bestrijkt daarmee de hele breedte van de fysieke leefomgeving zoals bedoeld in de Omgevingswet.

In de omgevingsvisie moet eveneens rekening worden gehouden met de milieubeginselen uit het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (artikel 3.3. Ow). Dit zijn:

- Het voorzorgsbeginsel en hoe dat vormgegeven wordt
- Het beginsel van preventief handelen en hoe dat vormgegeven wordt
- Het beginsel dat milieuaantasting bij voorkeur aan de bron bestreden wordt
- Het beginsel dat de vervuiler betaalt

2.2 Uitgangspunten voor de omgevingsvisie

De raad heeft op 22 september 2020 de nota van uitgangspunten voor de omgevingsvisie vastgesteld. Hierin zijn tien punten opgenomen waaraan de omgevingsvisie moet voldoen. Voor de o.e.r. zijn hiervan een aantal punten relevant. Deze zijn onderstaand opgenomen. Voor de volledige lijst verwijzen we naar de nota van uitgangspunten

<https://www.helmond.nl/Media%20Helmond.nl/Documenten%20Helmond/Bewoners/Afval,%20milieu%20en%20natuur/Omgevingswet/NvU%20omgevingsvisie.pdf>

De ontwikkelingen in het fysieke domein leveren een bijdrage aan het oplossen van de sociaal-maatschappelijke uitdagingen van Helmond.

De ontwikkelingen in het fysieke domein zijn bijna altijd meer of minder direct te relateren aan sociaal-maatschappelijke behoeften. We bouwen niet om te bouwen, we bouwen om mensen te kunnen huisvesten of werkgelegenheid te realiseren. We verplaatsen ons met een doel: om van wonen naar werk te kunnen komen, op bezoek te gaan bij familie en vrienden, of om er gewoon even uit te zijn.

Tegelijkertijd zien we, dat keuzes en ingrepen in de fysieke leefomgeving een positief of negatief effect kunnen hebben op maatschappelijke vraagstukken. Daarom moeten ontwikkelingen in het fysieke domein bekeken worden vanuit het perspectief van sociaal-maatschappelijke vraagstukken en effecten. Oftewel: over de hele linie bezien, moet het beleid voor de fysieke leefomgeving een positief resultaat opleveren voor de sociaal-maatschappelijke uitdagingen van Helmond.

We beschermen wat waardevol is en ontwikkelen wat we nodig hebben vanuit een duurzaam toekomstbeeld.

Onze leefomgeving is niet van onszelf. We hebben het in bruikleen van toekomstige generaties. Dat betekent dat we respectvol moeten omgaan met waardevolle elementen. Dit zijn onder andere het milieu (bodem, water, lucht), de natuur, biodiversiteit, cultuurhistorie en ons landschap. Dat wil niet zeggen dat er niets meer kan. Het gaat erom dat we in beeld brengen welke waarden afweegbaar zijn en welke niet. En dat bij te motiveren aantasting eventueel ook compensatie aan de orde kan zijn, zodat de generaties na ons hier de vruchten van kunnen plukken.

We kijken hoe we onze stad, voor de lange termijn, schokbestendiger kunnen maken tegen crises. De ervaringen vanuit de corona-crisis bieden hiervoor input.

Onze huidige maatschappij is gestoeld op het liberale gedachtengoed: een terugtrekkende overheid, marktwerking, privatisering, minder reguleren, meer verantwoordelijkheid naar inwoners en bezuinigingen op overheidstaken. Productieketens van bedrijven zijn mondiaal geregeld, voorraden zijn zo klein mogelijk. De coronacrisis heeft ons met de neus op de feiten gedrukt hoe kwetsbaar dit systeem is.

De lokale overheid heeft niet altijd de positie om hier zelfstandig en fundamenteel andere keuzes in te maken. We zijn immers onderdeel van het regionale, landelijke, Europese en zelfs mondiale economische en sociaal-maatschappelijke weefsel. We kunnen wel kijken waar we, vanuit onze eigen rol en mogelijkheden, maatregelen kunnen nemen die onze stad en onze inwoners op de langere

termijn schokbestendiger en weerbaarder maken bij crises. Waar dit raakt aan het fysieke domein, nemen we dit mee in de omgevingsvisie.

2.3 Opgaven voor de omgevingsvisie

De inhoudelijke opgaven voor de omgevingsvisie liggen vast in onze strategische agenda, ons (multi-)sectorale beleid en in regionale, landelijke, Europese en mondiale afspraken. We beginnen niet met een 'tabula rasa'. Voor de omgevingsvisie is al een inventarisatie gemaakt van deze informatie. Verouderd beleid wordt ingetrokken, strijdig beleid wordt beoordeeld in het licht van de te realiseren doelen en aangepast. De omgevingsvisie geeft hiervoor het nieuwe kader.

Wij voorzien een aantal hoofdopgaven voor Helmond, die in de omgevingsvisie verder uitgewerkt gaan worden:

De verstedelijkings- en bereikbaarheidopgave: een schaa sprong voor Helmond

In 2020 is voor Brainport (waar Helmond onderdeel van uitmaakt) een MIRT-onderzoek uitgevoerd. Doel hiervan was om te onderzoeken wat Brainport nodig heeft om haar positie als internationale economische toplocatie (en een van de drie landelijke mainports) te behouden en te versterken. Daaruit is naar voren gekomen dat Brainport moet werken aan agglomeratiekracht. Voor Helmond betekent deze opgave het volgende:

- Het doorzetten van een stevige verstedelijkingsopgave rondom het station en het centrum+, met als stip op de horizon het toevoegen van ongeveer 10.000 woningen en gemengde stedelijke werkmilieus voor diverse doelgroepen in de bestaande stad;
- Het toevoegen van 7.500 tot 10.000 arbeidsplaatsen
- In te zetten op een mobiliteitstransitie naar duurzamere vervoersmodaliteiten zoals lopen, fietsen, deelmobiliteit en het OV. Hierbij speelt de opwaardering van het IC-station Helmond een centrale rol in combinatie met innovatieve last-mile-oplossingen.
- Voor de autobereikbaarheid van Helmond in te zetten op de zuidelijke aansluiting van Helmond op de A67 via Rochadeweg, N612 en N279.

Helmond heeft aangegeven de groei-opgave te willen gebruiken om de doelen op het gebied van tegengaan tweedeling, sociale stijging, klimaat, gezondheid etc. te behalen. We groeien niet om de groei, we gebruiken de groei om (ook) andere doelen te realiseren. Voor meer informatie over het MIRT-onderzoek zie de volgende website: <https://www.smartwayz.nl/nl/de-opgaven/mirt-onderzoek-brainportregio/>

Het energieneutraal en klimaatbestendig maken van onze stad

Helmond heeft de ambitie uitgesproken om in de periode 2035-2045 klimaatneutraal te zijn. Daarnaast moeten we uiterlijk in 2050 ook klimaatbestendig zijn. De eerste doelstelling gaat over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het toewerken naar een duurzame energie- en warmtevoorziening. De tweede doelstelling gaat over het omgaan met de klimaatverandering die al gaande is en de aankomende jaren nog verder zal doorzetten. Dat is een enorme opgave, die grote consequenties heeft voor onze stad.

Het tegengaan van de tweedeling en het werken aan sociale stijging van onze stad

We zien in de maatschappij de tweedeling toenemen. Het aantal mensen dat niet (meer) mee kan komen wordt groter en de kansongelijkheid neemt toe. Dit is een trend die niet uniek is voor Helmond en die zich over de volle breedte van onze maatschappij manifesteert. De Coronapandemie heeft dit proces versterkt. Het is een serieuze uitdaging om dit proces om te buigen.

Voor Helmond ligt er daarnaast nog een specifieke uitdaging: het werken aan sociale stijging van onze stad over de volle breedte. Helmond heeft de grootste economische ontwikkeling doorgemaakt in de bloeitijden van de metaal- en textielindustrie. Deze industrie had behoefte aan laagopgeleid personeel. De teloorgang van deze industrie heeft forse sociaal-maatschappelijke consequenties gehad voor onze stad. De afgelopen decennia is ingezet op diversifiëring van de economische basis, met focus op hightech-Automotive en -Food en innovatieve maakindustrie. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen, maar is nog niet voldoende gebleken om Helmond significant te laten stijgen op de sociaal-maatschappelijke ladder. Ook daar ligt dus nog een stevige uitdaging. Beide aspecten liggen primair op het sociaal-maatschappelijk domein, maar er zijn mogelijkheden om deze opgave vanuit het ruimtelijk-fysieke domein te ondersteunen. In die aspecten ligt de relatie met de omgevingsvisie en daarmee ook met de omgevingseffectrapportage.

2.4 Relatie met andere plannen en initiatieven

De verantwoordelijkheid voor de realisatie van maatschappelijke opgaven ligt niet alleen bij de gemeente. Ook andere overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners hebben hierin een rol.

Het Rijk heeft in 2020 de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld. De provincie heeft in 2019 de provinciale omgevingsvisie vastgesteld (POVI). Waterschappen en (buur)gemeenten werken eveneens aan visies en plannen die invloed (kunnen) hebben op Helmond. Andersom kan de omgevingsvisie Helmond invloed hebben op plannen van anderen. We houden bij het opstellen van de omgevingsvisie rekening met de plannen van anderen.

3 De aanpak voor de o.e.r.

Om een zinvolle o.e.r. uit te kunnen voeren, moet er aan de voorkant nagedacht worden over een aantal zaken. Bijvoorbeeld:

- Waarop wil je de omgevingsvisie laten 'scoren': het beoordelingskader met indicatoren. Dit noemen we de 'reikwijdte'.
- Hoe concreet moet dat beoordelingskader zijn? Gaat het om gedetailleerde informatie of mag het meer op hoofdlijnen? Hebben we modelmatig onderbouwde resultaten nodig of is expert judgement voor de omgevingsvisie voldoende? Dit noemen we het 'detailniveau'.
- Wat hanteer je als referentiesituatie? Bijvoorbeeld om te kunnen beoordelen of iets 'vanzelf' wel gaat gebeuren of dat je als lokale overheid in de omgevingsvisie regie moet pakken?

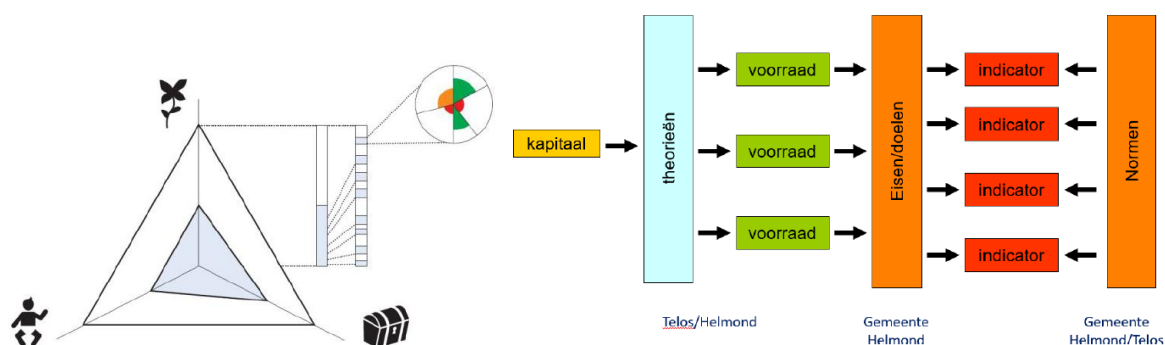
3.1 Reikwijdte: het beoordelingskader

De afgelopen jaren heeft Telos, Brabants centrum voor duurzame ontwikkeling een visie en een onderzoeksmethodiek ontwikkeld, om duurzame ontwikkeling binnen gemeenten te kunnen monitoren. Binnen deze visie op duurzaamheid worden het ecologisch, sociaal-cultureel en economisch kapitaal onderscheiden.

Eind 2019 is in samenwerking met Telos de Helmondse duurzaamheidsbalans opgesteld. Hiermee kunnen we bekijken of de duurzaamheid binnen Helmond in balans is, in detail inzoomen op de verschillende thema's oftewel "voorraden" en de elementen die daar positief aan bijdragen, de ontwikkelingen door de tijd volgen en de Helmondse situatie vergelijken met die van andere steden en de gemiddelde situatie in Nederland.

Het ligt daarom voor de hand om voor het beoordelingskader van de planOER de Telos-systematiek toe te passen.

In de duurzaamheidsbalans (duurzaamheidsdriehoek) worden de belangrijkste indicatoren voor de ontwikkeling van een gebied samengebracht. De drie kapitalen worden (mede op basis van wetenschappelijke theorieën) ontleend in voorraden, indicatoren en hun normen. De eisen of lange termijn doelen vormen de kern: ze verwoorden de lange termijn duurzaamheidsambities van de gemeente en zijn in dit samenwerkingsproject ook samen met de gemeente Helmond opgesteld.

Economisch kapitaal

Bij de economische structuur gaat de aandacht uit naar zaken als de sectorale samenstelling (bedrijfstakken, exportgerichtheid, innovativiteit), grootteklasse structuur, aandeel buitenlandse bedrijven, onderlinge verwevenheid (clustering) etc. In het (regionale) vestigingsklimaat zijn zaken van belang als beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, ontsluiting via weg, lucht, water, spoor, ICT, kennisinfrastructuur (universiteiten en hogescholen, publieke R&D, maar ook private kennisinvesteringen), ruimte voor bedrijvigheid (bedrijfsterreinen, kantoorgebouwen), politieke stabiliteit etc.

Sociaal-cultureel kapitaal

Kernbegrippen binnen het sociaal-cultureel kapitaal zijn sociale rechtvaardigheid en maatschappelijke betrokkenheid. Sociale rechtvaardigheid verwijst naar gelijke kansen, vrijheid, brede toegankelijkheid van voorzieningen en veiligheid. Maatschappelijke betrokkenheid verwijst naar sociale, politieke en economische participatie van burgers, die zowel rechten maar ook plichten hebben.

Ecologisch kapitaal

In het ecologisch kapitaal van Helmond is de aandacht gericht op (het functioneren van) de verschillende ecosystemen. Deze dienen over voldoende veerkracht te beschikken om de natuurlijke en menselijke verstoringen op te kunnen vangen zonder dat dit leidt tot onherstelbare schade aan een van de vier ecosysteemfuncties: de productiefunctie, draagkrachtfunctie, informatiefunctie en regulatiefunctie.

In onderstaande tabel zijn voor de drie kapitalen de verschillende onderdelen opgenomen. Voor deze onderdelen zijn weer verschillende indicatoren beschikbaar. Voor het beoordelingskader van de OER zullen met name de aspecten die te maken hebben met de fysieke leefomgeving worden betrokken.

Economisch kapitaal	Sociaal-cultureel kapitaal	Ecologisch kapitaal
<i>Arbeid</i>	<i>Sociale participatie</i>	<i>Natuur</i>
<i>Kapitaal(goederen)</i>	<i>Economische participatie</i>	<i>Bodem</i>
<i>Kennis</i>	<i>Politieke participatie</i>	<i>Lucht en hinder</i>
<i>Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden</i>	<i>Gezondheid</i>	<i>Oppervlaktewater</i>
<i>Economische structuur</i>	<i>Kunst en cultuur</i>	<i>Grondwater</i>
<i>Infrastructuur/ bereikbaarheid</i>	<i>Veiligheid</i>	<i>Landschap (incl. erfgoed)</i>
	<i>Woonomgeving</i>	<i>Grondstoffen en afval</i>
	<i>Onderwijs</i>	<i>Energie</i>

3.2 Detailniveau

De omgevingsvisie heeft, vanuit de aard van het instrument, een hoog strategisch en beleidsmatig karakter. Dat betekent dat ontwikkelingen in hoofdlijnen worden geduid en de ruimtelijke fysieke vertaling globaal op kaart wordt aangegeven.

Op dit schaalniveau is het, meestal, niet mogelijk om effecten van ingrepen en ontwikkelingen modelmatig te berekenen. Het detailniveau van de beoordeling zal daarom vooral op basis van expert-judgement gaan plaatsvinden. Expert-judgement is uiteraard wel gebaseerd op onderliggende wetenschappelijke resultaten, ingreep-effectrelaties, kentallen en praktijkkennis.

In de o.e.r. zal een wegingssystematiek worden ontwikkeld, zodat scores op basis van expert-judgement transparant te herleiden zijn.

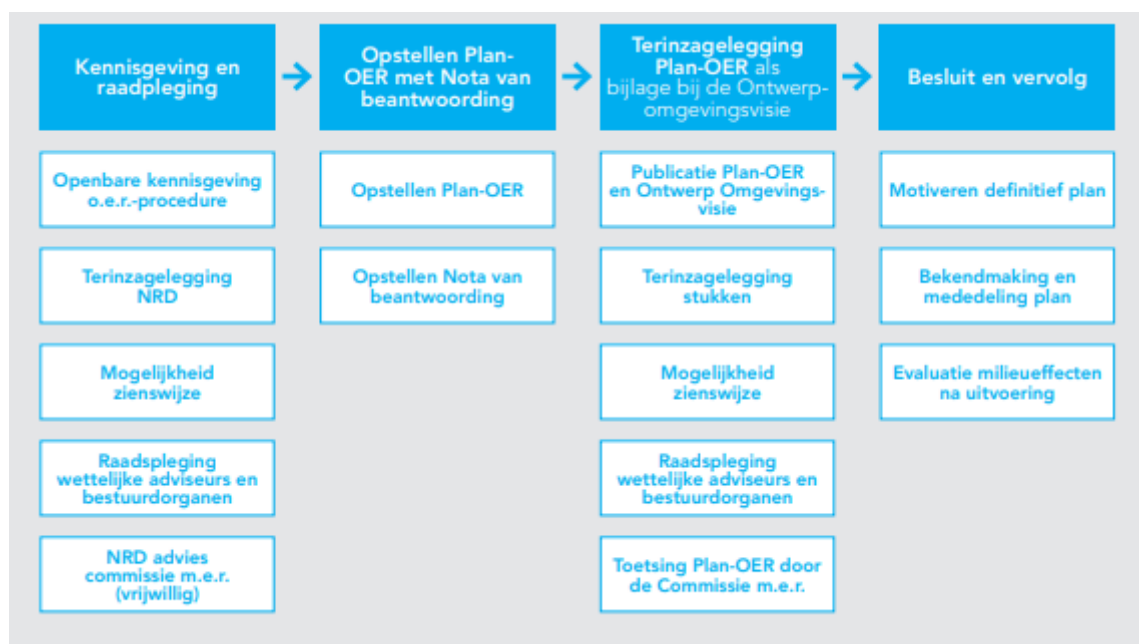
3.3 De referentiesituatie

Voor de referentiesituatie maken we gebruik van de trends en ontwikkelingen, die in de eerste fase van de omgevingsvisie al zijn geïdentificeerd (zie bijlage 2) aangevuld met actuele inzichten.

Door de referentiesituatie mee te nemen in de beoordeling, wordt duidelijk waar de gemeente weinig extra energie op hoeft te zetten, omdat de maatschappelijke ontwikkeling al in gang is gezet. En waar eventueel doelgaten ontstaan waar de gemeente echt regie op moet gaan voeren.

4 Proces en procedure

De o.e.r.-procedure bestaat uit een aantal wettelijk vastgelegde stappen. Deze zijn in onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 2 Aantal wettelijke vastgestelde stappen o.e.r.-procedure

Kennisgeving en raadpleging

De procedure start met de openbare kennisgeving van het voornemen om een Plan-OER op te stellen. Het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is geen verplichting, maar geeft wel duidelijkheid over de 'onderzoeksagenda' van de Plan-OER. De NRD wordt ter inzage gelegd en ook worden de betrokken maatschappelijke instanties en bestuursorganen geraadpleegd. Ook zal de Commissie m.e.r. in deze fase gevraagd worden om advies.

Nota van beantwoording en opstellen Plan-OER

De reacties worden van antwoord voorzien in de Nota van Beantwoording NRD en de uitkomsten worden betrokken in de op te stellen Plan-OER. Het opstellen van de Plan-OER vindt gelijktijdig plaats met de ontwerp-omgevingsvisie

Terinzagelegging Plan-OER (als bijlage bij de ontwerp-Omgevingsvisie)

De procedure van de Plan-OER is gekoppeld aan de Omgevingsvisie. Dit houdt in dat de ontwerp-Omgevingsvisie en de Plan-OER gelijktijdig zes weken ter inzage worden gelegd.

Opnieuw worden de relevante bestuursorganen geraadpleegd en mag iedereen zienswijzen indienen op de Plan-OER en de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarnaast toetst de Commissie m.e.r. in deze periode de kwaliteit van de Plan-OER en beoordeelt de commissie of de juiste informatie aanwezig is om een besluit over de Omgevingsvisie te kunnen nemen.

Besluit en vervolg

De Omgevingsvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeente motiveert in de uiteindelijke Omgevingsvisie hoe met de uitkomsten van de Plan-OER en de inspraakreacties is omgegaan.

Bijlage 1 Beleidskader

De nationale omgevingsvisie

Uitgangspunt in de nieuwe aanpak is dat ingrepen in de leefomgeving niet los van elkaar plaatsvinden, maar in samenhang. Zo kunnen we in gebieden komen tot betere, meer geïntegreerde keuzes.

Vier prioriteiten

Aan de hand van een toekomstperspectief op 2050 brengt de NOVI de langetermijnvisie in beeld. Op nationale belangen wil het Rijk sturen en richting geven. Die komen samen in vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie

Nederland moet zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals zeespiegelstijging, hogere rivierafvoeren, wateroverlast en langere perioden van droogte. Nederland is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust. Dit vraagt maatregelen in de leefomgeving, bijvoorbeeld voldoende groen en ruimte voor wateropslag in onze steden. Voordeel is dat daarmee tegelijk de leefomgevingskwaliteit verbeterd wordt en het kansen biedt voor natuur.

In 2050 heeft Nederland een duurzame energievoorziening. Dit vraagt ruimte, onder meer voor windmolens en zonnepanelen. Wind op zee heeft de voorkeur, maar ook op land zijn windmolens nodig. Door deze zoveel mogelijk te clusteren, voorkomen we versnippering over het landschap en benutten we de ruimte zo efficiënt mogelijk. Voorwaarde is steeds dat bewoners echt goed betrokken zijn en invloed hebben op het gebruik, en waar dat kan meeprofiteren in de opbrengsten. We plaatsen bij voorkeur eerst zoveel mogelijk zonnepanelen op daken en gevels. Het Rijk zet zich in voor het maken van ruimtelijke reserveringen voor het hoofdenergiesysteem op nationale schaal.

2. Duurzaam economisch groeipotentieel

Nederland werkt toe naar een duurzame, circulaire, kennisintensieve en internationaal concurrerende economie in 2050. Daarmee kan ons land zijn positie handhaven in de top vijf van meest concurrerende landen ter wereld. Dit vraagt goede verbindingen via weg, spoor, lucht, water en digitale netwerken en een nauwe samenwerking met onze internationale partners, zowel met onze directe burens als met andere landen in Europa en over de wereld, ook op defensieterrain. We zetten in op een sterk en innovatief vestigingsklimaat met een goede quality of life: een leefomgeving die de inwoners volop voorzieningen biedt op het gebied van wonen, bewegen, recreëren, ontmoeten en ontspannen.

Belangrijk is wel dat onze economie toekomstbestendig wordt, oftewel concurrerend, duurzaam, en circulair. We zetten in op het gebruik van duurzame energiebronnen en op verandering van productieprocessen, zodat we niet langer afhankelijk zijn van eindige, fossiele bronnen.

3. Sterke en gezonde steden en regio's

Er zijn vooral in steden en stedelijke regio's nieuwe locaties nodig voor wonen en werken. Het liefst binnen de bestaande stadsgrenzen, zodat de open ruimten tussen stedelijke regio's behouden blijven. Dit vraagt optimale afstemming op en investeringen in mobiliteit. Tegelijk willen we de leefbaarheid en klimaatbestendigheid in steden en dorpen verbeteren. Schonere lucht, voldoende groen en water en genoeg publieke voorzieningen waar mensen kunnen bewegen (wandelen, fietsen, sporten, spelen), ontspannen en samenkomen. Daarbij hoort een uitstekende bereikbaarheid en toegankelijkheid, ook voor mensen met een handicap. We zorgen dat de leefomgevingskwaliteit en – veiligheid verder toeneemt. Dit betekent dat voorafgaand aan de keuze van nieuwe

verstedelijgingslocaties helder moet zijn welke randvoorwaarden de leefomgevingskwaliteit en -veiligheid daar stelt en welke extra maatregelen nodig zijn wanneer er voor deze locaties wordt gekozen. Zo blijft de gezondheid in steden en regio's geborgd. Niet alleen groei heeft onze aandacht. Ook in gebieden met bevolkingsdaling versterken we de vitaliteit en leefbaarheid.

4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Er ontstaat een nieuw perspectief voor de Nederlandse landbouwsector als koploper in de duurzame kringlooplandbouw. Een goed verdienpotentieel voor de bedrijven wordt gecombineerd met een minimaal effect op de omgevingskwaliteit van lucht, bodem en water. Dit levert ook een noodzakelijke positieve bijdrage aan het verbeteren van de biodiversiteit. Bodemdaling moet worden aangepakt. Verhoging van het waterpeil is in bepaalde veenweidegebieden op termijn noodzakelijk. Met de betrokken regio's en gebruikers wordt afgesproken waar en hoe dit zorgvuldig zal gebeuren. In alle gevallen zetten we in op ontwikkeling van de karakteristieke eigenschappen van het Nederlandse landschap. Dit vertegenwoordigt een belangrijke cultuurhistorische waarde. Verrommeling en versnippering, bijvoorbeeld door wildgroei van distributiecentra, is ongewenst en wordt tegengegaan.

Afwegingsprincipes

De druk op de fysieke leefomgeving in Nederland is zo groot, dat belangen soms botsen. Het streven is combinaties te maken en win-win situaties te creëren, maar dit is niet altijd mogelijk. Soms zijn er scherpe keuzes nodig en moeten belangen worden afgewogen. Hiertoe gebruikt de NOVI drie afwegingsprincipes:

Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies: In het verleden is scheiding van functies vaak te rigide gehanteerd. Met de NOVI zoeken we naar maximale combinatiemogelijkheden tussen functies, gericht op een efficiënt en zorgvuldig gebruik van onze ruimte;?

Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal: wat de optimale balans is tussen bescherming en ontwikkeling, tussen concurrentiekracht en leefbaarheid, verschilt van gebied tot gebied. Sommige opgaven en belangen wegen in het ene gebied zwaarder dan in het andere;

Afwentelen wordt voorkomen: het is van belang dat onze leefomgeving zoveel mogelijk voorziet in mogelijkheden en behoeften van de huidige generatie van inwoners zonder dat dit ten koste gaat van die van toekomstige generaties.

Uitvoering

De NOVI bevat ook een opmaat naar een Uitvoeringsagenda. Daarin wordt niet alleen inzichtelijk gemaakt welke inzet Rijk en regio nu al plegen, maar ook welke (gezamenlijke) acties de NOVI daaraan toevoegt. De Uitvoeringsagenda wordt richting de definitieve NOVI verder uitgewerkt. Daarbij worden de kansen en risico's uit de plan MER betrokken.

De provinciale omgevingsvisie "De kwaliteit van Brabant"

In de provinciale omgevingsvisie (POVI) wordt een beeld geschetst van Brabant anno nu en van Brabant in 2050, het Panorama 2050. Het Panorama Brabant 2050 vertaalt zich naar: Brabant welvarend, verbonden, klimaatproof en vernieuwend.

Vervolgens wordt aangegeven hoe we daar willen komen. Er zijn vijf kernwaarden gedefinieerd voor het handelen van de provincie:

- we gaan voor meerwaarde-creatie

- we aan voor technische én sociale innovatie
- we gaan voor kwaliteit boven kwantiteit
- we gaan voor steeds beter
- we gaan voor pro-actief en preventief boven gevolgbeperking en herstel

Vervolgens zijn de belangrijkste inhoudelijke opgaven geformuleerd, bestaande uit een basisopgave en vier hoofdogaven. In de POVI zijn deze opgaven verder uitgewerkt met een einddoel voor 2050 en een tussendoel voor 2030. De einddoelen zijn onderstaand opgenomen.

De basisopgave: werken aan veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit

Brabant heeft een goede leefomgevingskwaliteit doordat wij op alle aspecten beter presteren dan wettelijk als minimumniveau is bepaald. Brabant staat met zijn TOP-landschap van oude en nieuwe landschappen in de top 5 van Europa. De biodiversiteit binnen en buiten de natuurgebieden is op orde, de lucht- en waterkwaliteit voldoet en de bodem is vitaal.

De hoofdogave: werken aan de Brabantse energietransitie

Het doel voor 2050 is: 100% duurzame energie, grotendeels afkomstig uit Noord-Brabant. Dit gebeurt via het tweesparenbeleid: verminderen van het energieverbruik en verduurzamen van de energie. Brabant sluit aan bij de landelijke aanpak via de Regionale Energiestrategieën en de Nationale Energieagenda.

De hoofdogave: werken aan een klimaatproof Brabant

Het doel voor 2050 is dat Brabant klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Dit gebeurt via de lijn van klimaatsslimme verstedelijking, klimaatbestendige beekdalen en de inrichting van een robuust rivierenlandschap.

De hoofdogave: werken aan de slimme netwerkstad

Het stedelijk netwerk van Brabant functioneert als één samenhangend duurzaam en concurrerend netwerk van steden en dorpen als onderdeel van de Noordwest-Europese metropool. Brabant kenmerkt zich door een sterke sociale cohesie, een excellent en duurzaam woon-, leef- en vestigingsklimaat met een comfortabel, betrouwbaar en multimodaal verkeers- en vervoersysteem en een uitstekende (digitale) infrastructuur.

Uitgangspunten zijn een duurzame verstedelijking, waarbij de verstedelijkingsopgave in beginsel binnen de bestaande stedelijke contouren wordt gezocht: herbestemmen is het nieuwe bouwen. Daarnaast wordt ingezet op slimme en duurzame mobiliteit.

De hoofdogave: werken aan een concurrerende, duurzame economie.

Brabant is top kennis- en innovatieregio in Europa. Producten, materialen en grondstoffen worden op alle onderdelen van de Brabantse economie in verregaande mate hergebruikt. Niet hernieuwbare hulpbronnen worden behouden. Het streven naar waardecreatie voor mens, natuur en economie gaan hand in hand. De Brabantse economie is verregaand circulair.

Uitgangspunten zijn een innovatieve en concurrerende economie, circulaire economie en digitale economie.

Bijlage 2 Trends en ontwikkelingen

Zie hiervoor de aparte bijlage.